

Bryssel 5.6.2019
COM(2019) 530 final

KOMISSION KERTOMUS

Kypros

**Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla
laadittu kertomus**

KOMISSION KERTOMUS

Kypros

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu kertomus

1. JOHDANTO

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'perussopimus', 126 artiklassa määrätään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä. Menettelystä säädetään yksityiskohtaisemmin liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetussa asetuksessa (EY) N:o 1467/97¹, joka on osa vakaus- ja kasvusopimusta. Asetuksessa (EU) N:o 473/2013² on erityissäännöksiä, joita sovelletaan euroalueen jäsenvaltioihin, jotka ovat liiallisia alijäämiä koskevassa menettelyssä.

Perussopimuksen 126 artiklan 2 kohdan mukaan komission on tarkasteltava talousarviota koskevan kurinalaisuuden noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella: a) ylittääkö ennakoitu tai toteutunut julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen määritellyn 3 prosentin viitearvon, paitsi jos alijäämä on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, taikka jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja alijäämä on edelleen lähellä viitearvoa; ja b) ylittääkö julkinen velka suhteessa BKT:hen määritellyn 60 prosentin viitearvon, paitsi jos se pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa.³

Perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Kertomuksessa on otettava huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina³.

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6. Kertomuksessa otetaan myös huomioon "Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanoa koskevat vaatimukset sekä vakaus- ja lähentymisohjelmien muotoa ja sisältöä koskevat ohjeet", jotka on hyväksytty talous- ja rahoituskomiteassa 5. heinäkuuta 2016. Saatavilla osoitteessa

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 473/2013 alustavien talousarviosuunnitelmien seurantaa ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä (EUVL L 140, 27.5.2013, s. 11).

³ Vaatimukset "pienenee riittävästi" ja "riittävän nopeasti" täyttyvät asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 1a kohdan mukaan silloin kun "[velkasuhteen] ero suhteessa viitearvoon on pienentynyt kolmen edellisen vuoden aikana keskimäärin kahdeskymmenesosan vuosittain". Tämän jälkeen asetuksessa säädetään, että "Velkaperusteen mukaista vaatimusta katsotaan myös noudatetun, jos komission talousarvioennusteet osoittavat, että vaadittu eron pieneminen tapahtuu kolmen vuoden jakson aikana, johon sisältyvät sitä viimeistä vuotta seuraavat kaksi vuotta, jolta tiedot ovat saatavilla". Asetuksessa (EY) N:o 1467/97 säädetään lisäksi, että huomioon on otettava myös "suhdannekierron vaikutus velan supistamisvauhtiin". Näiden tekijöiden perusteella on laadittu velan supistamista koskeva vertailuarvo, joka esitetään kasvu- ja vakaussopimuksen käytäntösäännöissä ja jonka neuvosto on vahvistanut. Velan viitearvon noudattamista arvioidaan kolmen eri konfiguraation, eli takautuvan arvion ja ennusteen sekä suhdannekorjatun konfiguraation, mukaan.

Tässä kertomuksessa, joka on liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ensimmäinen vaihe, analysoidaan, noudattaako Kypros alijäämää ja velkaa koskevia perussopimuksen arviointiperusteita, ottaen huomioon taloudellinen tausta ja muut merkitykselliset tekijät.

Kyproksen viranomaisten 29. maaliskuuta 2019 ilmoittamat⁴ ja Eurostatin myöhemmin vahvistamat⁵ tiedot osoittavat, että Kyproksen julkisen talouden nimellinen alijäämä oli 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2018 eli yli perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon, kun taas velan määrä oli 102,5 prosenttia suhteessa BKT:hen eli yli perussopimuksessa asetetun 60 prosentin viitearvon. Ilmoituksen mukaan vuonna 2019 julkisen talouden nimellinen ylijäämä olisi 3,4 prosenttia suhteessa BKT:hen ja velka 95,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kyproksen vuoden 2019 vakausohjelmassa, jonka komissio vastaanotti 30. huhtikuuta 2019, ennakoitaan, että nimellinen ylijäämä on 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen ja velka 95,7 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Ilmoitetut tiedot osoittavat, että Kypros ei noudattanut alijäämäkriteeriä vuonna 2018 (ks. taulukko 1), koska ilmoitettu julkisen talouden nimellinen alijäämä ylitti perussopimuksessa määrätyn viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Toukokuun 7. päivänä 2019 julkaistun komission kevään 2019 talousennusteen mukaan Kyproksen odotetaan noudattavan alijäämäkriteeriä vuosina 2019 ja 2020, sillä sen julkisen talouden nimellisen rahoitusaseman odotetaan olevan suhteessa BKT:hen 3 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2019 ja 2,8 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2020. Myös vakausohjelmaan sisältyvän skenaarion perusteella Kyproksen odotetaan noudattavan alijäämäkriteeriä vuodesta 2019, sillä nimellisen ylijäämän odotetaan olevan 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen ylijäämäinen vuonna 2019 ja 2,6 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2020.

Se, että Kypros ei noudattanut alijäämäkriteeriä vuonna 2018, on näyttönä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetun liiallisen alijäämän lähtökohtaisesta olemassaolosta, tosin ennen kuin kaikki jäljempänä esitetyt tekijät on otettu huomioon.

Vaikka Kyproksen velkasuhde oli yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2018, maa noudatti vuonna 2018 väliaikaista velkasääntöä ja sen odotetaan noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa vuosina 2019 ja 2020. Tämä viittaa siihen, että Kypros noudattaa vakaus- ja kasvusopimuksen mukaista velkakriteeriä.

Taulukko 1. Julkisen talouden alijäämä ja velka (% suhteessa BKT:hen)

	2016	2017	2018	2019		2020	
				KOM	VO	KOM	VO
Julkisen talouden rahoitusasema	0,3	1,8	-4,8	3,0	3	2,8	2,6
Julkisen talouden bruttovelka	105,5	95,8	102,5	96,4	95,7	89,9	89,1

Lähteet: Vuoden 2019 vakausohjelma (VO) ja komission kevään 2019 talousennuste (KOM)

⁴ Asetuksen (EY) N:o 479/2009 mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaksi kertaa vuodessa niiden ennakoitu ja toteutunut julkisen talouden alijäämä ja velkataso. Kyproksen viimeisin ilmoitus on saatavilla osoitteessa <http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>.

⁵ Eurostatin tiedote nro 67/2019, saatavilla osoitteessa <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9731224/2-23042019-AP-EN/bb78015c-c547-4b7d-b2f7-4fffe7bcdaf>

Sen vuoksi komissio on laatinut tämän kertomuksen, jossa arvioidaan kattavasti poikkeamista alijäämäkriteerin noudattamisesta, ja tarkastellaan, onko liiallista alijäämää koskevan menettelyn käynnistäminen perusteltua. Kohdassa 2 tarkastellaan alijäämäkriteeriä. Kohdassa 3 tarkastellaan velkakriteeriä. Kohdassa 4 käsitellään julkisia investointeja ja muita merkityksellisiä tekijöitä ja arvioidaan julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävää sopeutusuraa. Kertomuksessa otetaan huomioon komission kevään 2019 talousennuste.

2. ALIJÄÄMÄKRITEERI

Kyproksen julkisen talouden nimellinen rahoitusasema oli 1,8 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2017 ja muuttui 4,8 prosenttia alijäämäiseksi vuonna 2018. Jälkimmäiseen sisältyy valtion tuen 8,3 prosentin (suhteessa BKT:hen) kertaluonteinen vaikutus, joka johtuu Cyprus Cooperative Bankin myynnistä ja hallitusta likvidaatiosta. Ilman kertaluonteisia toimenpiteitä nimellinen rahoitusasema oli 3,5 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2018.

Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan julkisen talouden rahoitusaseman odotetaan vuonna 2019 palaavan 3,0 prosenttia ylijäämäiseksi suhteessa BKT:hen. Vuonna 2020 julkisen talouden nimellinen ylijäämä on komission ennusteen mukaan 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana.

Vakaushjelmassa esitetään monivuotinen kehitysura nimellisille ylijäämille ennustejaksolla. Vakaushjelmassa ennakoidaan erityisesti, että nimellinen ylijäämä on 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 2,6 prosenttia vuonna 2020. Toisin sanoen vakaushjelmassa ja komission kevään 2019 talousennusteessa ennakoidaan samansuuruisia nimellisiä ylijäämiä vuodeksi 2019. Komission talousennusteen ja vakaushjelman ennusteiden välinen vuotta 2020 koskeva pieni ero johtuu makrotalouden oletuksista, aiempiin tuloksiin perustuvista dynaamisemmista tuloista ja varovaisemmista menoarvioista komission ennusteessa.

Julkisen talouden nimellinen alijäämä vuonna 2018 oli 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, joten se ei ollut lähellä perussopimuksen mukaista viitearvoa (3 % suhteessa BKT:hen) vaan ylitti sen selvästi.

Viitearvon (3 % suhteessa BKT:hen) ylittyminen vuonna 2018 ei ole poikkeuksellista, koska se ei johdu perussopimuksessa ja vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetusta epätavallisesta tapahtumasta tai talouden jyrkästä laskusuhdanteesta. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan kasvu jatkuu vuonna 2019 vahvana 3,1 prosentissa mutta hidastuu vuonna 2020 hieman, 2,7 prosenttiin.

Viitearvon (3 % suhteessa BKT:hen) ylittyminen on perussopimuksessa sekä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetussa merkityksessä väliaikaista. Varsinkin komission ja vakaushjelman julkisen talouden ennusteet viittaavat siihen, että julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuodesta 2019 eikä siis ylitä viitearvoa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vuoden 2018 alijäämä ylitti perussopimuksen mukaisen 3 prosentin viitearvon eikä ollut sitä lähellä. Ylityksen ei katsota olevan poikkeuksellinen, vaikka se on perussopimuksessa sekä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetussa merkityksessä väliaikainen. Näin ollen analyysi viittaa siihen, että perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 tarkoitettua alijäämäkriteeriä ei lähtökohtaisesti ole

noudatettu vuoden 2018 toteutumaa koskevien tietojen perusteella ennen jäljempänä esitettyjen merkityksellisten tekijöiden ottamista huomioon.

3. VELKAKRITEERI

Julkisen talouden bruttovelka suhteessa BKT:hen kasvoi 102,5 prosenttiin vuonna 2018, mikä merkitsi käännettä vuoteen 2017, jolloin se oli pienentynyt jyrkästi 95,8 prosenttiin. Velan kasvu johtui pääasiassa siitä, että huhti- ja heinäkuussa 2018 laskettiin liikkeeseen valtion joukkovelkakirjoja, jotka liittyivät valtion tukitoimiin Cyprus Cooperative Bankin myyntiä ja hallittua likvidaatiota varten ja joiden määrä oli 15 prosenttia suhteessa BKT:hen (3,2 miljardia euroa). Tämä kehitys näkyi vuonna 2018 suurena positiivisena virta-varanto-korjauseränä, mikä tarkoitti julkisen talouden velan kasvua. Julkisen talouden velkasuhde vuonna 2018 kasvoi kuitenkin vain 7 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen edellisvuodesta, koska vahva julkisen talouden suorituskyky, lumipalloefekti ja aktiivinen velanhoito kompensoivat osittain Cyprus Cooperative Bankiin liittyvän velan kasvun. Velkakehitystä käsitellään tarkemmin osassa 4.3.

Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan velan määrä supistuu tasaisesti tulevina vuosina, 96,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja alle 90 prosenttiin vuonna 2020.

Vakaushjelman mukaan julkisen talouden velkasuhteen arvioidaan pienenevän huomattavasti vuosina 2019–2022 pääasiassa siksi, että tuolloin odotetaan suuria perusylijäämiä (yli 4,0 % suhteessa BKT:hen) ja vahvaa nimellisen BKT:n kasvua. Julkisen velan ennustetaan supistuvan 95,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja edelleen alle 90 prosenttiin vuonna 2020. Tämä ero verrattuna komission ennusteeseen tilanteesta, jossa politiikka ei muutu, johtuu lähinnä optimistisemmista kasvua ja inflaatiota koskevista ennusteista ja pienemmästä virta-varanto-korjauserästä.

Taulukko 2: Velan supistamista koskevan vertailuarvon noudattaminen

	2017	2018	2019		2020	
			KOM	VO	KOM	VO
Bruttovelkasuhde	95,8	102,5	96,4	95,7	89,9	89,1
Ero velan vertailuarvoon ^{1,2}			-6,5	-9,1	-4,7	-8,7
Rakenteellinen rahoitusasema ³ verrattuna seuraavaan:	0,2	0,7				
Vaadittu sopeutus ⁴	-1,2	-3,7				

Lähteet: Vuoden 2019 vakaushjelma (VO), komission kevään 2019 talousennuste (KOM), komission laskelmat.

Huomautukset:

¹ Ei koske jäsenvaltioita, joihin sovellettiin liiallista alijäämää koskevaa menettelyä marraskuussa 2011, eikä liiallisen alijäämän korjaamista seuraavaa kolmen vuoden jaksoa.

² Suhteessa BKT:hen määritellyn velan ja velkaa koskevan vertailuarvon erotus. Jos luku on positiivinen, ennustettu julkisen talouden bruttovelkasuhde ei ole velan supistamista koskevan vertailuarvon mukainen.

³ Sovelletaan ainoastaan liiallisen alijäämän korjaamisesta alkavana kolmen vuoden siirtymäaikana niissä liiallisen alijäämän menettelyissä, jotka olivat käynnissä marraskuussa 2011.

⁴ Siirtymäkauden aikana vielä tarvittava vuotuinen rakenteellinen sopeutus, jolla varmistetaan, että jäsenvaltiot saavuttavat velan vähentämiselle asetetun vertailuarvon siirtymäkauden aikana, jos julkista taloutta koskevat aiempien vuosien KOM-ennusteet (VO-ennusteet) toteutuvat.

Sen jälkeen kun liiallisia alijäämiä koskeva menettely lopetettiin keväällä 2015, Kyprokseen sovellettiin kolmivuotista siirtymäkautta, jonka jälkeen sen odotetaan noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa. Siirtymäkausi alkoi vuonna 2016 ja päättyi vuoden 2018 lopussa. Vuodesta 2019 alkaen sovelletaan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa, koska julkisen velan ennustetaan pysyvän 60 prosentin yläpuolella suhteessa BKT:hen.

Ilmoitetut tiedot osoittavat, että Kypros edistyi riittävästi velan supistamista koskevan vertailuarvon noudattamisessa vuonna 2018 (ks. taulukko 2), koska rakenteellisen rahoitusaseman muutoksen arvioidaan ylittäneen vaaditun lineaarisen rakenteellisen vähimmäissopeutuksen vuonna 2018 (4,3 % suhteessa BKT:hen).

Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan Kyproksen odotetaan noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa myös vuosina 2019 ja 2020, sillä sen julkisen talouden velkasuhteen odotetaan olevan vertailuarvon alapuolella ja negatiivisen eron suhteessa velan vertailuarvoon olevan 6,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 4,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020.

Myös vakausohjelmaan sisältyvän skenaarion perusteella Kyproksen odotetaan noudattavan velkakriteeriä vuosina 2019 ja 2020. Kyproksen odotetaan saavuttavan velan supistamista koskevan viitearvon, mistä on osoituksena BKT:hen suhteutettuna 9,1 prosentin negatiivinen ero velan viitearvoon vuonna 2019 ja 8,7 prosentin negatiivinen ero vuonna 2020.

Näin ollen Kypros täyttää perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 määritellyn velkakriteerin.

4. MERKITYKSELLISET TEKIJÄT

Perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan mukaan komission kertomuksessa ”otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina”. Näitä tekijöitä kuvataan tarkemmin asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan huomioon on otettava myös ”muut tekijät, joita kyseinen jäsenvaltio pitää merkityksellisinä arvioitaessa kokonaisvaltaisesti alijäämä- ja velkaperusteiden noudattamista ja jotka jäsenvaltio on esittänyt neuvostolle ja komissiolle”.

Asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 4 kohdan mukaan merkitykselliset tekijät otetaan huomioon arvioitaessa alijäämäkriteerin noudattamista. Jos julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen ylittää viitearvon, kyseiset tekijät otetaan huomioon liiallisen alijäämän olemassaoloa koskevaan päätökseen johtavissa vaiheissa (perussopimuksen 126 artiklan 4, 5 ja 6 kohdan mukaisesti) ainoastaan, jos yleisperiaatteen molemmat ehdot – julkisen talouden alijäämä on lähellä viitearvoa ja viitearvon ylittyminen on väliaikaista – täyttyvät kaikilta osin. Koska julkisen talouden velka on 102,5 prosenttia suhteessa BKT:hen ja alijäämä on 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen eikä siis lähellä perussopimuksen viitearvoa, merkityksellisiä tekijöitä ei voida ottaa huomioon vaiheissa, jotka edeltävät päätöstä liiallisen alijäämän olemassaolosta Kyproksessa.

Asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 6 kohdan mukaan jos neuvosto päättää, että jäsenvaltiossa on liiallinen alijäämä, merkitykselliset tekijät on otettava huomioon myöhemmissä menettelyvaiheissa, erityisesti liiallisen alijäämän korjaamiselle asetetun määräajan määrittämisessä ja mahdollisesti kyseisen määräajan pidentämisessä.

Seuraavissa jaksoissa tarkastellaan seuraavia tekijöitä: 1) julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema sekä arvio vaaditun, keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävän sopeutuksen toteutumisesta ja julkisten investointien kehittymisestä; 2) julkisen talouden keskipitkän aikavälin velka-asema, sen kehitys ja kestävyys; 3) keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne; 4) muut komission merkityksellisinä pitämät tekijät; ja 5) muut jäsenvaltion esittämät tekijät.

4.1. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema

Jälkiarvioinnissa siitä, miten Kypros noudattaa vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota, todetaan, että rakenteellinen rahoitusasema oli 2,0 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2018 eli selvästi yli keskipitkän aikavälin tavoitteen, joka on rakenteellisesti tasapainoinen julkisen talouden rahoitusasema. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan Kyproksen odotetaan pysyvän keskipitkän aikavälin tavoitteensa yläpuolella vuosina 2019 ja 2020.

Julkisen talouden nimellinen rahoitusasema, rakenteellinen rahoitusasema ja keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävä sopeutus

Nimellinen rahoitusasema

Kyproksen julkisen talouden nimellinen rahoitusasema oli 4,8 prosenttia alijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2018, kun se oli ollut 1,8 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2017 ja 0,3 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2016. Tulot suhteessa BKT:hen kasvoivat 0,8 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vahvan talouskasvun sekä runsaiden verotulojen ja työmarkkinoiden suotuisan kehityksen seurauksena. Menot suhteessa BKT:hen kasvoivat 7,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Kasvu johtui pääasiassa valtion tukitoimista Cyprus Cooperative Bankin myyntiä ja hallittua likvidaatiota varten. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan julkisen talouden ylijäämä on BKT:hen suhteutettuna 3,0 prosenttia vuonna 2019 ja 2,8 prosenttia vuonna 2020. Vakausohjelman tavoitteena on, että nimellinen ylijäämä on BKT:hen suhteutettuna 3,0 prosenttia vuonna 2019 ja 2,6 prosenttia vuonna 2020.

Keskipitkän aikavälin tavoite ja rakenteellinen rahoitusasema

Kyproksen rakenteellinen rahoitusasema oli 2,0 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2018, kun se oli ollut 1,3 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2017 ja 1,1 prosenttia ylijäämäinen vuonna 2016. Vuonna 2018 rakenteellinen rahoitusasema siis ylitti selvästi keskipitkän aikavälin tavoitteen, joka on rakenteellisesti tasapainoinen julkisen talouden rahoitusasema.

Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan rakenteellisen ylijäämän odotetaan supistuvan 1,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020, mikä johtuu osittain positiivisen tuotantokuilun syvenemisestä. Vakausohjelman tietojen perusteella uudelleenlasketun rakenteellisen rahoitusaseman arvioidaan olevan 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019, supistuvan 1,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja supistuvan edelleen ohjelmakauden aikana. Sekä komission kevään 2019 talousennusteessa että vakausohjelmassa rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan pysyvän keskipitkän aikavälin tavoitteen yläpuolella vuosina 2019 ja 2020. Ero komission ennusteeseen verrattuna johtuu erosta ennakoidussa nimellisessä

ylijäämässä ja ennustetusta pienemmästä tuotantokuilusta, mikä johtaa pienempään suhdannekorjaukseen.

Julkiset investoinnit

Julkisten investointien määrä Kyproksessa oli pienimmillään vuonna 2014, jolloin se oli 2,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuonna 2017 määrä oli noussut 2,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen, mikä vastaa EU:n keskiarvoa. Julkiset investoinnit kasvoivat edelleen 5,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2018, vaikka kasvua selittää lähinnä se, että Cyprus Cooperative Bankin myynnin ja hallitun likvidaation seurauksena kaksi uutta yksikköä (Sedipes ja Kedipes) luokiteltiin julkisyhteisöjen sektoriin. Näiden yksiköiden myötä kirjattiin noin 670 miljoonan euron investointi, joka vastaa entiseltä Cyprus Cooperative Bankilta vakuuksina saatuja kiinteitä varoja. Julkisten investointien osuus Kyproksen julkisten menojen kokonaismäärästä oli 7,3 prosenttia vuonna 2017 ja 12,4 prosenttia vuonna 2018.

Vuoden 2019 vakausohjelman mukaan julkisten investointien ennustetaan supistuvan ennustejaksolla noin 2,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Hallituksen pääasialliset investointiprioriteetit esitetään hallituksen strategia-asiakirjassa. Vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelman mukaisesti strategian yleisenä tavoitteena on lisätä kasvupotentiaalia, parantaa kilpailukykyä ja turvata pitkän aikavälin kestävä kasvu. Jotta Kypros houkuttelisi enemmän sijoittajia, painotetaan uudistuksia, joilla pyritään luomaan tehokas liiketoimintaympäristö, helpottamaan investointien tekemistä, edistämään parempaa sääntelyä ja yksinkertaistamaan menettelyjä. Muut prioriteetit liittyvät uudistuksiin, joilla pyritään lisäämään julkisen sektorin tehokkuutta, edistämään pk-yrityksiä ja yrittäjyyttä sekä parantamaan oikeudenkäytön tehokkuutta. Nämä uudistukset on otettu huomioon myös maakohtaisissa suosituksissa. Sekä julkisten että yksityisten investointien odotetaan kanavoituvan tulevaisuudessa seuraaville aloille: energia, matkailu, merenkulku, teollisuus, koulutus, terveydenhuolto, oikeusasiat, tutkimus ja innovointi, digitalisaatio ja ympäristö.

4.2. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin velka-asema

Julkinen velka kasvoi vuonna 2018 pankkitukitoimien vuoksi, mikä merkitsi käännettä vuoteen 2017, jolloin se oli pienentynyt. Julkisen velan ennustetaan kuitenkin pienenevän tasaisesti vuodesta 2019, koska perusyliäämien ennakoidaan pysyvän suurina ja nimellisen BKT:n kasvavan vahvasti. Komission laatiman julkisen talouden kestävyyttä koskevan analyysin mukaan julkisen talouden riskejä on edelleen olemassa. Erityisesti suuri julkinen velka tekee Kyproksesta alttiin mahdollisille rahoitusmarkkinoiden ja talouden häiriöille. Näitä riskejä lieventävät jossain määrin keskipitkän aikavälin maltilliset rahoitustarpeet ja rahoitusmarkkinoiden parantuneet käsitykset Kyproksen valtioriskistä.

Velan kehitys

Julkinen velka supistui merkittävästi (lähes 10 prosenttiyksiköllä suhteessa BKT:hen) 95,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2017 loppuun mennessä mutta kasvoi 102,5 prosenttiin vuonna 2018. Kasvu johtui pääasiassa Kyproksen valtion kertaluonteisesta tuesta Kyproksen Cooperative Bankin myyntiä ja hallittua likvidaatiota varten ja varsinkin huhti- ja heinäkuussa 2018 toteutetusta valtion joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskusta, joka oli 15 prosenttia suhteessa BKT:hen (3,2 miljardia euroa). Tämä liikkeeseenlasku merkitsi sitä, että Kyproksen julkinen velka kohosi uudelle tasolle. Julkisen talouden velkasuhde

kasvoi vuonna 2018 kuitenkin vain 7 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodesta 2017, koska vahva julkisen talouden suorituskyky, lumipalloefekti (nimellisen kasvun ja nimellisen koron väliseen eroon liittyvä velkasuhteenmuutos) ja aktiivinen velanhoito kompensoivat osittain Cyprus Cooperative Bankiin liittyvän velan kasvun. Aktiivinen velanhoito johti siihen, että osa velasta maksettiin kertyneistä kassavaroista. Erityisesti hallitus maksoi joulukuussa 2018 velkansa (483 miljoonaa euroa eli 2,3 % suhteessa BKT:hen) kokonaisuudessaan Kyproksen keskuspankille.

Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan julkisen velkasuhteen odotetaan pienenevän tasaisesti 96,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 90 prosenttiin vuonna 2020. Tämä selittyy pitkälti sillä, että perusylijiämien ennustetaan pysyvän suurina, noin 5 prosentissa suhteessa BKT:hen, ja nimellisen BKT:n ennustetaan kasvavan vahvasti.

Vakaushjelman mukaan julkisen velan ennustetaan supistuvan jyrkästi vuosina 2019–2022. Julkisen velan ennustetaan supistuvan jyrkästi 95,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja edelleen alle 90 prosenttiin vuonna 2020. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan velan määrä supistuu vuonna 2019 jonkin verran vakaushjelman ennustetta vähemmän, mikä johtuu lähinnä varovaisemmista kasvu- ja inflatioennusteista ja suuremmista virta-varanto-korjauseristä (rahoitusvarojen kertymisen muodossa).

Korkomenot

Euroalueen yleisen suuntauksen mukaisesti Kyproksen velkainstrumenttien korot ovat ennätyksellisen alhaiset. Huhtikuun 2019 lopussa 7 vuoden joukkovelkakirjojen tuotto oli noin 0,9 prosenttia ja 10 vuoden joukkovelkakirjojen tuotto oli noin 1,4 prosenttia. Molempien tuotto oli näin alhaisempi kuin kertaakaan vuoden 2015 jälkeen. Ilmoitettujen tietojen perusteella implisiittinen korko on laskenut viime vuosina 3,0 prosentista (vuonna 2015) 2,4 prosenttiin (vuonna 2018). Sen ennustetaan pysyvän noin 2,4 prosentissa vuonna 2019.

Velkakestävyys

Kyproksen viranomaiset ovat hyödyntäneet suotuisia markkinaolosuhteita ja jälleenrahoittaneet jäljellä olevaa velkaa selvästi alemmilla koroilla ja huomattavasti pidemmällä laina-ajalla.

Julkisen talouden kestävyyttä koskeva analyysi viittaa julkisen talouden riskeihin lyhyellä aikavälillä, joskin ennustetun suuren perusylijiämän voidaan odottaa mahdollistavan julkisen velan merkittävän vähentämisen vuonna 2019 ja lieventävän siten jossain määrin kyseistä riskiä. S0-indikaattori osoittaa julkisen talouden rahoituspaineen yhden vuoden aikajänteellä⁶. Haavoittuvuustekijöitä on niin julkisen talouden kuin rahoituksen ja kilpailukyvyn puolella. Ne ovat seurausta pääasiassa kertaluonteisista pankkitukitoimenpiteistä, jotka johtivat useiden julkisen talouden muuttujien, kuten perusjäämän ja julkisyhteisöjen netto- ja bruttovelan, heikentymiseen vuonna 2018, sekä yksityisen sektorin suuresta velkaantumisesta. Lisäksi rahoitusmarkkinoiden käsitykset Kyproksen valtioriskistä ovat parantuneet, mikä lieventää lyhyen aikavälin riskejä.

Kyproksella on keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä keskisuuria julkisen talouden kestävyysriskejä. S1-kestävyysvajeindikaattorin negatiivinen arvo osoittaa, että julkisen

⁶ Katso julkisen talouden vakautta koskeva Euroopan komission vuoden 2018 raportti (Fiscal Sustainability Report 2018, European Economy Institutional Paper, nro 094).

talouden sopeuttamistoimia ei tarvitse toteuttaa etupainotteisesti, jotta velka supistuisi alle viitearvon (60 % suhteessa BKT:hen) vuoteen 2033 mennessä, mikä viittaa siihen, että riski on vähäinen keskipitkällä aikavälillä. Velkakestävyysanalyysin mukaan julkisen velan suhde BKT:hen kuitenkin supistuu vuoteen 2029 mennessä niin, että kriittinen 60 prosentin viitearvo ylittyy vain hieman, mikä viittaa keskisuureen riskiin⁷. Pitkällä aikavälillä Kyproksen julkisen talouden kestävyysriskin arvioidaan olevan keskisuuri. S2-kestävyysvajeindikaattorin mukaan riski on pieni, kun taas velkakestävyysanalyysin mukaan riski on pitkällä aikavälillä keskisuuri suureen velkataakkaan liittyvien haavoittuvuustekijöiden vuoksi.

Edellä mainittujen riskien ja julkisen velan suuren määrän vuoksi on tärkeää säilyttää julkisen talouden kurinalaisuus keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ja pitää yllä kasvua tukevia rakenneuudistuksia sen varmistamiseksi, että julkinen velka lähtee alenemaan.

4.3. Keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne

Siitä huolimatta, että Kypros on toteuttanut useita rakenneuudistuksia, potentiaalista kasvua maassa rajoittavat sitkeät vanhat ongelmat, kuten järjestämättömien lainojen hyvin suuri osuus rahoituslalla sekä suuri yksityinen ja julkinen velka. Kypros on edistynyt jonkin verran vuoden 2018 maakohtaisten suositusten noudattamisessa. Se on muun muassa toteuttanut tärkeitä toimenpiteitä järjestämättömien lainojen vähentämistä koskevan kattavan strategian puitteissa, helpottanut pk-yritysten rahoituksen saantia ja valmistellut kansallisen sairausvakuutusjärjestelmän ensimmäisen vaiheen toteutusta.

Suhdannetilanne, potentiaalinen kasvu ja inflaatio

Kypros on yksi niistä Euroopan maista, jotka kärsivät talouskriisistä eniten, minkä vuoksi se pyysi ulkoista rahoitusapua. Se toteutti vuosina 2013–2015 talouden sopeutusohjelman, jossa keskityttiin rahoitussektoriin. Jäljelle jäi kuitenkin ongelmia, kuten maan toiseksi suurimman pankin (Cyprus Cooperative Bank) myynti ja hallittu likvidaatio vuonna 2018 osoittaa. Vuosina 2012–2014 Kypros oli taantumassa, mutta reaalikasvu käynnistyi uudelleen vuonna 2015. Vuodesta 2016 alkaen Kyproksessa on ollut voimakas noususuhdanne, ja vuotuinen reaalikasvu oli yli 4 prosenttia vuosina 2016–2017 ja lähellä sitä vuonna 2018. Työmarkkinat ovat elpyneet voimakkaasti, ja työllisyys on kasvanut viime aikoina noin 4 prosenttia vuodessa, kun taas palkkojen nousu on ollut maltillisesta. Työttömyys laski kriisin huippuvuosien ja helmikuun 2019 välisenä aikana lähes 17 prosentista 7,1 prosenttiin. Viime aikoina myös pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt.

⁷

Tämä velkakestävyysanalyysi perustuu komission kevään 2019 talousennusteeseen (vuodet 2019 ja 2020). Vuoden 2020 jälkeen analyysi perustuu seuraaviin komission menetelmän vakio-oletuksiin: i) rakenteellinen perusjäämä ilman ikääntymisestä aiheutuvia kustannuksia pidetään 2,7 prosenttia ylijäämäisenä suhteessa BKT:hen sillä oletuksella, että finanssipolitiikka ei muutu; ii) inflaatio lähenee 2,0:aa prosenttia vuoteen 2023 mennessä, ja pysyy sen jälkeen vakaana; iii) uudesta ja uudelleen järjestetystä velasta perittävä pitkä reaalikorko lähenee lineaarisesti 3:aa prosenttia (nimellisin luvuin 5:ttä %) 10 vuoden ennustejakson loppuun mennessä talouspoliittisen komitean (EPC) ikääntymistyöryhmän kanssa sovittujen oletusten mukaisesti; iv) reaalin BKT kasvaa EPC:n tuotantokuiluja käsittelevässä työryhmässä (Output Gaps Working Group) yhteisesti sovittujen menetelmien mukaisesti ennustettua vauhtia t+10 asti ja kasvaa sitten Euroopan komission ikääntymistyöryhmän ennusteiden mukaan (keskimäärin noin 1,5 % vuosina 2018–2029); ja v) ikääntymiskustannukset kehittyvät vuoden 2018 ikääntymisraportin ennusteiden mukaisesti.

Taulukko 3: Makrotalouden ja julkisen talouden kehitys (% suhteessa BKT:hen)

	2016	2017	2018	2019		2020	
				KOM	VO	KOM	VO
Reaalinen BKT (%-muutos)	4,8	4,5	3,9	3,1	3,6	2,7	3,2
Potentiaalinen BKT (%-muutos)	0,8	2,1	1,9	2,1	2,8	2,1	3,1
Tuotantokuilu (% suhteessa potentiaaliseen BKT:hen)	-1,5	0,8	2,8	3,8	3,0	4,3	3,1
Julkisen talouden rahoitusasema	0,3	1,8	-4,8	3,0	3	2,8	2,6
Perusjäämä	3,1	4,3	-2,3	5,4	5,3	4,9	4,8
Kertaluonteiset ja väliaikaiset toimenpiteet	-0,1	0,0	-8,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Julkisyhteisöjen kiinteän pääoman bruttomuodostus	2,5	2,7	5,5	2,2	2,1	2,2	2
Suhdannekorjattu rahoitusasema	1,1	1,3	-6,2	1,1	1,5	0,7	1,0
Suhdannekorjattu perusjäämä	3,8	3,9	-3,7	3,5	3,8	2,7	2,2
Rakenteellinen rahoitusasema (i)	1,1	1,3	2,0	1,1	1,5	0,7	1
Rakenteellinen perusjäämä	3,9	3,9	4,5	3,5	3,8	2,7	2,2

Lähteet: Vuoden 2019 vakausohjelma (VO) ja komission kevään 2019 talousennuste (KOM)

Huom.:

(i) Suhdannekorjattu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä.

Reaalikasvun odotetaan olevan vakaata kotimaisen kysynnän, erityisesti yksityisen kulutuksen ja investointien, ansiosta. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan BKT:n kasvu on 3,1 prosenttia vuonna 2019 ja 2,7 prosenttia vuonna 2020. Inflaatio on Kyproksessa ollut hyvin vaimeaa useiden vuosien ajan, ja sen odotetaan pysyvän ennallaan. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) odotetaan nousevan 0,9 prosenttiin vuonna 2019 (inflaatio oli 0,8 % vuonna 2018) ja edelleen 1,1 prosenttiin vuonna 2020. Siitä huolimatta, että Kypros on toteuttanut useita rakenneuudistuksia, potentiaalista kasvua maassa rajoittavat sitkeät vanhat ongelmat, kuten järjestämättömien lainojen hyvin suuri osuus rahoitusallalla sekä suuri yksityinen ja julkinen velka. Potentiaalisen kasvun arvioidaan olevan noin 2 prosenttia vuosina 2018–2020. Tärkeimpänä kasvua tukevana tekijänä on pääoman muodostus ja sen jälkeen kokonaistyydytysovoima (jonka vaikutusta lisää työllisyyden kasvu). Vuosia negatiivisena olleen kokonaistuottavuuden arvioidaan kääntyvän positiiviseksi vuosina 2019 ja 2020 mutta pysyttelevän silti hyvin lähellä nollaa.

Tuotantokuilu on yhä positiivisempi. Sen ennustetaan kasvavan vuonna 2018 todetusta 2,8 prosentista 4,3 prosenttiin vuonna 2020.

Rakenneuudistukset

Kyproksen hallitus vahvistaa 15. huhtikuuta 2019 hyväksytyssä kansallisessa uudistusohjelmassa⁸ olevansa sitoutunut toteuttamaan laaja-alaisen rakenneuudistusohjelman, jonka avulla on tarkoitus ylläpitää kestäväää kasvua pitkällä aikavälillä. Kansallisessa uudistusohjelmassa esitetään keskeiset uudistusprioriteetit, joilla pyritään vastaamaan neuvoston antamissa vuoden 2018 maakohtaisissa suosituksissa⁹ ja Kyproksen vuoden 2019 maaraaportissa¹⁰ yksilöityihin haasteisiin.

Kyproksen vuoden 2019 maaraaportissa todetaan, että jäsenvaltio on yleisesti ottaen edistynyt jonkin verran vuoden 2018 maakohtaisten suositusten noudattamisessa. Kypros on etenkin edistynyt merkittävästi järjestämättömien lainojen vähentämistä koskevaan kattavaan strategiaan liittyvien tärkeiden toimenpiteiden toteuttamisessa, muun muassa maksukyvyttömyyttä ja ulosmittausta sekä lainojen myyntiä koskevia säädöspuitteita on vahvistettu. Kypros on edistynyt jonkin verran pk-yritysten rahoituksen saannin helpottamisessa, muun muassa uusia rahoitusvälineitä on otettu käyttöön ja kansallisen sairausvakuutusjärjestelmän ensimmäisen vaiheen toteutusta on valmisteltu. Edistyminen on ollut vähäistä seuraavilla osa-alueilla: (i) julkishallinnon ja paikallishallintojen uudistaminen, ii) suunniteltujen yksityistämishankkeiden toteuttaminen, iii) oikeusjärjestelmän tehottomuuden korjaaminen, iv) luotettavan järjestelmän perustaminen saantikirjojen siirtoa ja myöntämistä varten, v) nuorille suunnattujen julkisten työvoimapalveluiden tehostaminen ja vi) koulutusjärjestelmän uudistaminen. Vakuutusyritysten ja eläkerahastojen valvonnan tehostamisessa ja suurten investointien hallintomenettelyjen yksinkertaistamisessa ei ole edistytty.

Lisäksi komissio totesi helmikuussa 2019, että Kyproksen makrotaloudessa oli liiallisia epätasapainoja. Nämä liittyivät yksityisen, julkisen ja ulkomaisen velan sekä järjestämättömien lainojen suureen määrään tilanteessa, jossa työttömyys oli yhä suhteellisen korkea vaikkakin vähenemässä ja jossa potentiaalinen kasvu oli heikkoa.

4.4. Muut komission merkityksellisinä pitämät tekijät

Rahoitusvakauden säilyttämiseksi hallitus hyväksyi useita toimenpiteitä Cyprus Cooperative Bankin myynnin ja hallitun likvidaatian tueksi. Nämä rahoitusosalalle kohdennetut tukitoimet saivat julkisen talouden rahoitusaseman alijäämäiseksi vuonna 2018 ja lisäsivät julkista velkaa vuonna 2018, niin kuin kohdissa 4.2 ja 4.3 todetaan. Kertaluonteisten pankkitukitoimenpiteiden negatiivinen vaikutus julkisen talouden rahoitusasemaan oli 8,3 prosenttia suhteessa BKT:hen (1,7 miljardia euroa) vuonna 2018¹¹. Lisäksi kyseisiin

⁸ Kyproksen kansallinen uudistusohjelma 2019 <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-cyprus-en.pdf>

⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0910\(12\)&from=FI](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0910(12)&from=FI)

¹⁰ Kyproksen maaraaportti 2019 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-country-report-cyprus_en.pdf

¹¹ Cyprus Cooperative Bankiin liittyvien pankkitukitoimenpiteiden 1,7 miljardin euron vaikutus julkisyhteisöjen tileihin vuonna 2018 lasketaan pääasiassa seuraavasti: i) 710 miljoonan euron pääomansiirto, joka saadaan tulokseksi, kun hankinta-arvosta (2,17 miljardia euroa) vähennetään uusien yksiköiden saamien järjestämättömien lainojen todellinen taloudellinen arvo (1,46 miljardia euroa, joka on järjestämättömien lainojen nimellisarvon todellinen taloudellinen arvo, eli 20,94 % 6,97 miljardista eurosta); ii) noin 670 miljoonan euron investointi, joka vastaa entiseltä Cyprus Cooperative

tukitoimenpiteisiin liittyvien valtion joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskun vaikutus julkiseen velkaan oli 15 prosenttia suhteessa BKT:hen (3,2 miljardia euroa).

Niiden muiden tekijöiden joukossa, joita komissio pitää merkityksellisinä, kiinnitetään huomiota erityisesti rahoitusosuuksiin, jotka on tarkoitettu kansainvälisen solidaarisuuden edistämiseen ja unionin poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen, jäsenvaltioiden välisen kahden- ja monenvälisen tuen muodossa rahoitusvakauden turvaamisen yhteydessä syntyneeseen velkaan sekä suurten rahoituksellisten häiriöiden aikana toteutettuihin rahoituksen vakautusoperaatioihin liittyvään velkaan (asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohta).

Asetuksen (EU) N:o 473/2013 12 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että tässä kertomuksessa tarkastellaan myös sitä, ”missä määrin asianomainen jäsenvaltio on ottanut huomioon 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun komission lausunnon” kyseisen jäsenvaltion alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komission lausunnossa Kyproksen alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodelle 2019 todetaan, että Kypros noudatti vakausta ja kasvusopimusta vuosina 2018 ja 2019, ja kehoitetaan viranomaisia toteuttamaan vuoden 2019 talousarvio.¹² Parlamentti hyväksyi 14. joulukuuta 2018 talousarvion, jossa ei ollut suuria muutoksia alustavaan talousarviosuunnitelmaan verrattuna. Vuoden 2019 talousarvioon hyväksytyistä muutamasta lisätoimenpiteestä polttoaineiden valmisteveron alennus oli toimenpide, jonka arvioitu vaikutus tulopuoleen oli vuonna 2019 suurin (–0,3 % suhteessa BKT:hen).

4.5. Muut jäsenvaltion esittämät tekijät

Kyproksen viranomaiset ilmoittivat 31. toukokuuta 2019 kirjeitse merkityksellisiä tekijöitä asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Edellä tässä kertomuksessa esitetty analyysi kattaa jo suurimman osan viranomaisten esittämistä keskeisistä tekijöistä.

Kyproksen viranomaiset korostavat, että Kyproksen julkisen talouden suorituskyky on edelleen vahva ja että BKT:hen suhteutetun 3 prosentin viitearvon ylittyminen vuonna 2018 johtuu yksinomaan valtion väliaikaisista tukitoimista Cyprus Cooperative Bankille. Lisäksi kirjeen mukaan Cyprus Cooperative Bankille myönnettyjä kertaluonteisia toimenpiteitä pidettiin tarpeellisina rahoitusvakautta koskevista syistä, koska ne helpottivat pankin poistumista finanssimarkkinoilta siten, että pankin toiminta ajettiin hallitusti alas ja osa sen toiminnasta myytiin toiselle pankille.

Viranomaiset täsmentävät, että julkisen talouden rahoitusaseman heikkeneminen vuonna 2018 johtui yksinomaan Cyprus Cooperative Bankille myönnettyistä kertaluonteisista pankkitoiminnan tukitoimenpiteistä, joiden seurauksena rahoitusasema, joka oli vuonna 2017 ylijäämäinen (1,8 % suhteessa BKT:hen), muuttui vuonna 2018 alijäämäiseksi (4,8 %). Viranomaiset toteavat myös, että ilman kyseisiä kertaluonteisia toimenpiteitä julkisen talouden nimellinen rahoitusasema oli noin 3,4 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen

¹² Bankilta vakuuksina saatuja kiinteitä varoja; iii) Hellenic Bankin saama 155 miljoonan euron takaus (eli pääomansiirto) ja iv) Cyprus Cooperative Bankin työntekijöiden vapaaehtoinen irtisanoutumisjärjestelmä (varhaiseläke) 133 miljoonaa euroa (pääomansiirtoja). Komission lausunnossa kuitenkin korostettiin, ettei vuotta 2019 koskevaan alustavaan talousarviosuunnitelmaan eikä komission syksyn 2018 talousennusteeseen sisältynyt Cyprus Cooperative Bankiin liittyvien pankkitukitoimenpiteiden (kertaluonteista) vaikutusta, joka kasvatti julkisen talouden alijäämää vuonna 2018.

vuonna 2018, mikä merkitsee 1,6 prosenttiyksikön kohenemista suhteessa BKT:hen edelliseen vuoteen verrattuna ja 0,5 prosenttiyksikön positiivista poikkeamaa vuoden 2019 alustavassa talousarviosuunnitelmassa asetetusta tavoitteesta. Rakenteellinen rahoitusasema koheni vuonna 2018, jolloin ylijäämä oli 2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2017 se oli 1,3 prosenttia.

Kirjeen mukaan julkisen talouden nimellisen alijäämän odotetaan korjautuvan vuonna 2019. Julkisen talouden nimellisen rahoitusaseman odotetaan palaavan ylijäämäiseksi vuonna 2019, jolloin ylijäämä on noin 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja ylijäämän odotetaan olevan noin 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Tämä kuvastaa taloudellisen toiminnan normalisoitumista ja työmarkkinoiden kohenemista. Kirjeessä mainitaan, että rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan pysyvän ylijäämäisenä vuosina 2019–2020, mikä ylittää julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen.

5. PÄÄTELMÄT

Julkinen bruttovelka on vuodesta 2011 alkaen ollut yli viitearvon, joka on 60 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja sen ilmoitettiin olevan 102,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2018. Komission kevään 2019 talousennusteen ja vakausohjelman mukaan velan määrän odotetaan supistuvan tasaisesti vuonna 2019 alle 100 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Kypros noudatti vuonna 2018 väliaikaista velkasääntöä, ja sen odotetaan noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa vuosina 2019 ja 2020. Tämä viittaa siihen, että perussopimuksen velkakriteeri täyttyy.

Kyproksen julkisen talouden nimellinen ylijäämä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2016 ja 1,8 prosenttia vuonna 2017, minkä jälkeen maan julkisen talouden nimellinen rahoitusasema kääntyi alijäämäiseksi vuonna 2018, jolloin alijäämä oli 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen eli huomattavasti yli perussopimuksessa määrätyn viitearvon (3 % suhteessa BKT:hen). Ilman pankkitukitoimenpiteiden kertavaikutusta, joka oli 8,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, julkisen talouden rahoitusasema olisi ollut ylijäämäinen (3,5 % suhteessa BKT:hen) vuonna 2018. Komission kevään 2019 talousennusteen ja vakausohjelman mukaan julkisen talouden nimellisen rahoitusaseman ennustetaan olevan ylijäämäinen vuonna 2019, jolloin ylijäämä on ennusteen mukaan noin 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, ja vuonna 2020, jolloin ylijäämä on yli 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nimellinen rahoitusasema noudattaa näin viitearvoa ja ylittää sen selvästi (yli 5,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen). Viitearvon ylitys vuonna 2018 ei ole poikkeuksellista, vaikka se on perussopimuksessa sekä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitettua merkityksessä väliaikaista. Tämä viittaa siihen, että perussopimuksen mukaista alijäämäkriteeriä ei lähtökohtaisesti ole noudatettu vuonna 2018.

Perussopimuksen mukaisesti tässä kertomuksessa on tarkasteltu myös merkityksellisiä tekijöitä. Niihin kuuluu muun muassa se, että julkisen talouden nimellinen alijäämä, myös viitearvon ylittäminen, vuonna 2018 johtui täysin pankkitukitoimenpiteiden kertaluonteisesta vaikutuksesta (8,3 % suhteessa BKT:hen), mikä myös vaikutti osaltaan julkisen velan kasvuun vuonna 2018. Lisäksi rakenteellinen rahoitusasema oli 2,0 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2018, ja sen odotetaan pysyvän keskipitkän aikavälin tavoitteen (rakenteellisesti tasapainoinen julkisen talouden rahoitusasema) yläpuolella vuosina 2019 ja 2020. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen kuitenkin ylittää 60 prosentin viitearvon, jolloin molemmat ehdot – talouden alijäämä on lähellä viitearvoa ja viitearvon ylittyminen on

väliaikaista – eivät täyty, minkä vuoksi kyseisiä tekijöitä ei voida ottaa huomioon liiallisen alijäämän olemassaoloa Kyproksessa koskevaan päätökseen johtavissa vaiheissa.

Samalla Kyproksen odotetaan noudattavan täysin kaikkia vakaushin- ja kasvusopimuksen vaatimuksia vuosina 2019 ja 2020, kun huomioon otetaan muun muassa julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen ennustettu ylittyminen ja julkisen talouden ennustettu tuntuva ylijäämä, joilla varmistetaan alijäämäkriteerin ja velan supistamista koskevan vertailuarvon noudattaminen. Edellä esitetyn perusteella liiallisen alijäämän menettelyn aloittaminen ei olisi järkevää julkisen talouden valvonnan kannalta. Sen vuoksi komissio katsoo, että lisätoimenpiteitä, jotka johtavat päätökseen liiallisen alijäämän olemassaolosta, ei pitäisi toteuttaa.